

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 224/2015
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' ΤΜΗΜΑ
Συνεδρίαση της 13^{ης} Οκτωβρίου 2015

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Χρήστος Μηκίδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Σταύρος Σπυρόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμ. Ερωτήματος: Το αριθμ. 179088/1065999/5077/1070/30.6.2015 έγγραφο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών/Τμήμα Εποπτείας Ιδιωτικών Αρχαιολογικών Συλλογών και Αρχαιοπωλείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠ.ΠΟ.Α).

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν αποτελεί προϋπόθεση για την αναγνώριση κυριότητας ιδιώτη επί εισαχθέντων αρχαίων η διερεύνηση της ποινικής του κατάστασης και, σε καταφατική περίπτωση, εάν αποδειχθεί ότι αυτός έχει

καταδικασθεί αμετάκλητα για κλοπή εάν θα πρέπει να αναγνωρισθεί το δικαίωμα κυριότητας στον εισάγοντα και, σε αντίθετη περίπτωση, ποια θα είναι η τύχη των εισαχθέντων αρχαίων και εάν αυτά θα πρέπει να περιέλθουν στο Ελληνικό Δημόσιο.

I. 1. Με το ανωτέρω έγγραφο η ερωτώσα υπηρεσία εκθέτει ότι ο Α. Γ., εισήγαγε, με δύο διαφορετικές εισαγωγές το 2010, κατόπιν αγοράς τους από το εξωτερικό, μέσω e-Bay, συνολικά 74 αρχαία νομίσματα, για τα οποία προσκόμισε τα σχετικά παραστατικά - τιμολόγια αγοράς. Τα αντικείμενα καταγράφηκαν, φωτογραφήθηκαν ψηφιακά και καταχωρίστηκαν στα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία έγγραφα και το Νομισματικό Μουσείο συνέταξε τον περιγραφικό τους κατάλογο. Ωστόσο, κατά την εξέταση της ποινικής του κατάστασης, διαπιστώθηκε ότι ο ανωτέρω Α.Γ έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κλοπή.

2. Κατόπιν αυτών τίθενται προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους τα εξής ερωτήματα:

A) εάν αποτελεί προϋπόθεση η διερεύνηση της ποινικής κατάστασης του εισάγοντος, προκειμένου να αναγνωρισθεί το δικαίωμα κυριότητας επί των εισαχθέντων, δεδομένου ότι αυτό δεν αποσαφηνίζεται ούτε στα άρθρα 21 και 33 του ν. 3028/2002, ούτε στην ΚΥΑ αρ. 17759/1.3.2004 (Β' 455), ενώ αντίθετα θεωρείται προαπαιτούμενο στις περιπτώσεις χορήγησης αδειάς κατοχής (ν. 3028/2002, άρθρα 23 παρ.2, περ. γ' και 33 παρ.3) και

B) σε περίπτωση που η ποινική διερεύνηση του εισάγοντος θεωρείται προαπαιτούμενο και αυτός έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κλοπή, (όπως στην περίπτωση του Α.Γ), εάν θα πρέπει να αναγνωρισθεί το δικαίωμα κυριότητας στον εισάγοντα και, σε αντίθετη περίπτωση, ποια θα είναι η τύχη των εισαχθέντων αρχαίων και εάν αυτά θα πρέπει να περιέλθουν στο Ελληνικό Δημόσιο.

II. Με τα άρθρα **21, 22, 28 και 33 του ν. 3028/2002** «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α' 153), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 21 – Κυριότητα κινητών μνημείων: 1. Τα αρχαία κινητά μνημεία, που

χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής, κατά την έννοια του άρθρου 966 του Αστικού Κώδικα. 2. Δικαίωμα κυριότητας σε εισαγόμενα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 αναγνωρίζεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 και των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 28.....

Άρθρο 23 – Κατοχή κινητών μνημείων: 1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια κατοχής κινητού αρχαίου μνημείου του οποίου η κυριότητα ανήκει στο Δημόσιο. 2. Άδεια κατοχής χορηγείται στο πρόσωπο που δηλώνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, ύστερα από σχετική αίτησή του, εκτός εάν:

α) το αρχαίο είναι ιδιαίτερα μεγάλης επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας και είναι ανάγκη να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Δημοσίου,

β) ο αιτών δεν διασφαλίζει την ικανοποιητική φύλαξη και διατήρησή του, ιδίως εάν δεν δηλώνει κατάλληλο τόπο για τη φύλαξή του ή

γ) ο αιτών δεν παρέχει τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κατόχου και ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, τα πιο πάνω κωλύματα πρέπει να μην συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του...

Άρθρο 28 - Μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων:

.....5. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου, εκτός αυτών των παραγράφων 3 και 4, επιτρέπεται μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Υπηρεσία της σχετικής πρόθεσης, των στοιχείων του προσώπου προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβασθεί, και, σε περίπτωση πώλησης, της τιμής και εφόσον παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από τη γνωστοποίηση χωρίς το Δημόσιο

να ασκήσει δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Η μεταβίβαση που έγινε χωρίς τη γνωστοποίηση αυτή είναι άκυρη.....7. Όποιος αποκτά την κυριότητα μνημείου αιτία θανάτου οφείλει να ειδοποιεί σχετικά την Υπηρεσία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.....

Άρθρο 33 – Εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών:3. Το δικαίωμα κυριότητας σε αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 και εισάγονται νομίμως διατηρείται, εφόσον αυτά δεν είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή και εφόσον δεν είχαν παράνομα αφαιρεθεί από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων, χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, ή δεν προέρχονται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, ανεξάρτητα από το χρόνο εξαγωγής τους. Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και να αποδείξει την προέλευσή τους αν η Υπηρεσία θεωρεί ότι τα αρχαία είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την τελευταία πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή ή ότι προέρχονται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις. Εάν αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα αρχαία εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες, εξομοιώνονται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21. Εάν δεν καταστεί δυνατή η απόδειξη της προέλευσής τους σύμφωνα με τα παραπάνω, χορηγείται στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23.....5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης της εισαγωγής και της κυριότητας των εισαγομένων αρχαίων του παρόντος άρθρου και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια».

ΙΙΙ. Με τις διατάξεις του άρθρου μόνου της αριθμ. 17759/1.3.2004 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού «Τρόπος απόδειξης εισαγωγής – διακίνησης και κυριότητας των εισαγομένων - διακινούμενων αρχαίων» (Β' 455), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 5 του άρθρου 33 του ν. 3028/2002, μεταξύ άλλων, ορίζονται και τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσης ο όρος "εισαγωγή" σημαίνει κάθε είσοδο μνημείου από τρίτες χώρες στην ελληνική επικράτεια και "διακίνηση" κάθε

μεταφορά μνημείου από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στην ελληνική επικράτεια.

2. Όποιος εισάγει ή μεταφέρει στην ελληνική επικράτεια αρχαία, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 2 και 20 σε συνδυασμό με την παρ. 2 του άρθρου 33 του Ν.3028/2002, δηλαδή: α) αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 (άρθρο 20 παρ. 1α), β) μεταγενέστερα του 1453 αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας, ή αποσπάστηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου (άρθρο 20 παρ. 1β), καθώς και γ) κάθε άλλο κινητό αρχαίο που ανήκει σε κατηγορία ομοειδών πολιτιστικών αγαθών, που έχει χαρακτηριστεί ως μνημείο (άρθρο 20 παρ. 6), οφείλει να τα δηλώνει κατά την είσοδό τους στη Χώρα.

3. Η δήλωση που απευθύνεται σε κάθε περίπτωση στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού περιλαμβάνει τον τρόπο, με τον οποίο περιήλθε το αρχαίο στην κατοχή του δηλούντος, τον τόπο και το χρόνο της εισαγωγής του και κάθε αναγκαία σχετική πληροφορία.

4.

5. Μετά τη δήλωση αρχαιολόγος της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού με ειδικότητα σχετική με το εισαγόμενο αντικείμενο προβαίνει στην επιστημονική εξέταση, φωτογράφιση και καταγραφή του δηλωθέντος αγαθού το ταχύτερο δυνατό.....

6. Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας της παραγράφου 5 χορηγείται βεβαίωση για τη δήλωση εισαγωγής.....

7. Εάν το αρχαίο, του οποίου δηλώνεται η εισαγωγή, χρονολογείται έως και το 1453, αυτός που το δηλώνει επιθυμεί να διατηρήσει το δικαίωμα κυριότητάς του σε αυτό και η Υπηρεσία θεωρεί ότι το αρχαίο είχε εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια τα τελευταία πενήντα χρόνια πριν την εισαγωγή του, ή ότι προέρχεται από παράνομη αφαίρεση από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων, χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια ή ότι προέρχεται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, τότε ζητεί με έγγραφό της από τον δηλούντα να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και

να αποδείξει την προέλευσή του και ειδικότερα ότι το αγαθό που δηλώνεται δεν εμπίπτει σε μία από τις προαναφερόμενες περιπτώσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 33 του Ν. 3028/2002. Στην περίπτωση αυτή ο δηλών προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία προέλευσης, κτήσης ή εισαγωγής του, όπως άδεια ή πιστοποιητικό εξαγωγής από τη χώρα προέλευσης, δικαιολογητικά αγοράς, νόμιμα τιμολόγια ή αποδείξεις και τυχόν υφιστάμενη δήλωση στην αρμόδια Τελωνειακή Αρχή εισόδου. Σε περίπτωση απόκτησης της κυριότητας του αρχαίου με άλλο νόμιμο τρόπο, εκτός από πώληση, ιδίως δωρεά, κληρονομιά, κληροδοσία, προσκομίζονται τα αντίστοιχα νόμιμα δικαιολογητικά που την πιστοποιούν. Σε περίπτωση αδυναμίας άμεσης προσκομίσεως των δικαιολογητικών των προηγούμενων εδαφίων είναι δυνατόν να υποβάλλεται αντί αυτών υπεύθυνη δήλωση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τα δικαιολογητικά προσκομίζονται σε εύλογο χρόνο.

Η εισαγωγή από τρίτο κράτος ή η μεταφορά από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν η δήλωση γίνεται στην τελωνειακή αρχή, σε συνδυασμό με την παραμονή του αρχαίου στην τελωνειακή αρχή, μέχρις ότου επιληφθεί η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5 της παρούσας, αποδεικνύεται από τις τηρούμενες διατυπώσεις εισαγωγής και τη δήλωση εισαγωγής μεταφοράς του αρχαίου.

Η Υπηρεσία καταρτίζει έκθεση, στην οποία καταγράφονται και αξιολογούνται τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται και η οποία κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.

8. Εάν θεωρείται από την Υπηρεσία ότι το αρχαίο έχει εξαχθεί κατά την πενήνταετία πριν την εισαγωγή του ή ότι προέρχεται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις της παραγράφου 7 και ο δηλών δεν μπορεί να αποδείξει το αντίθετο, χορηγείται άδεια κατοχής σε αυτόν, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του Ν.3028/2002 (άρθρο 33, παρ. 3, εδάφιο τέταρτο). Εάν αποδεικνύεται ότι το αρχαίο προέρχεται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις ή ότι είχε εξαχθεί κατά την πενήνταετία πριν από την εισαγωγή, αυτό εξομοιώνεται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Ν. 3028/2002 (άρθρο 33, παρ. 3, εδάφιο τρίτο).....».

IV. Από τις ανωτέρω διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι, κατά κανόνα, αρχαία κινητά μνημεία χρονολογούμενα έως και το έτος 1453 ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Ελληνικό Δημόσιο. Στα μνημεία αυτά μπορεί, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του άρθρου 23 του ν. 3028/2002, να αναγνωρισθεί σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαίωμα κατοχής, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις και δεν συντρέχουν στο πρόσωπο του κατόχου φυσικού προσώπου ή, επί νομικών προσώπων, στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του, ορισμένα κωλύματα και συγκεκριμένα, τυχόν καταδίκη ή εκκρεμής ποινικής δίωξη για κακούργημα ή ορισμένα, ειδικώς απαριθμούμενα στις διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, πλημμελήματα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να αναγνωρισθεί δικαίωμα κυριότητας φυσικού ή νομικού προσώπου σε εισαγόμενα αρχαία κινητά μνημεία, που χρονολογούνται έως και το έτος 1453, καθώς και η περαιτέρω μεταβίβαση της κυριότητάς τους εν ζωή ή κατόπιν κληρονομικής διαδοχής, με την διαδικασία, τους όρους και τις προϋποθέσεις, που τάσσονται με τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 28 παράγραφοι 5 και 7, 33 παράγραφος 3 του ν. 3028/2002 και του άρθρου μόνου της ΚΥΑ αρ. 17759/1.3.2004. Στις προϋποθέσεις αυτές δεν περιλαμβάνεται η ποινική κατάσταση του ενδιαφερομένου και ειδικότερα η μη συνδρομή τυχόν καταδίκης του ή εκκρεμούς ποινικής του δίωξης για οιοδήποτε ποινικό αδίκημα, εκτός εάν δεν ήθελε αποδειχθεί η νόμιμη προέλευση των εισαχθέντων αρχαίων, οπότε μπορεί να χορηγηθεί στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής τους, με την προϋπόθεση ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του ν. 3028/2002 (που αναφέρεται στη χορήγηση σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδειας κατοχής κινητών αρχαίων, που ανήκουν στο Ελλ. Δημόσιο), δηλαδή καταδίκη ή εκκρεμής ποινική δίωξη για κακούργημα ή για ορισμένα πλημμελήματα, που απαριθμούνται ρητά στη διάταξη αυτή.

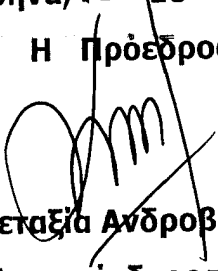
V. Ενόψει των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι στα τιθέμενα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, σε περίπτωση εισαγωγής από την αλλοδαπή κινητών αρχαίων μνημείων, χρονολογούμενων έως και το 1453, εφόσον προκύπτει ότι συντρέχουν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις και όροι, που τάσσονται από τις διατάξεις των άρθρων 28

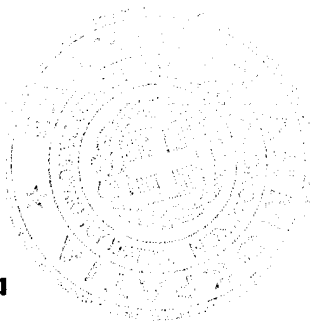
παράγραφοι 5 και 7, 33 παράγραφος 3 του ν. 3028/2002 και του άρθρου μόνου της ΚΥΑ αρ. 17759/1.3.2004, τότε αναγνωρίζεται στον αιτούντα ενδιαφερόμενο εισαγωγέα δικαίωμα κυριότητας επί των εισαχθέντων, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ποινική του κατάσταση και, ειδικότερα, η τυχόν καταδίκη του για οιοδήποτε ποινικό αδίκημα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

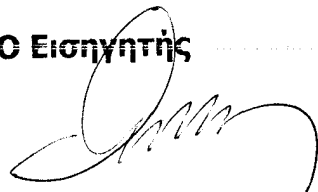
Αθήνα, 15 - 10 - 2015

Η Πρόεδρος

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Σταύρος Σπυρόπουλος
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους